

# НАРЕДБА ЗА ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ НА САМООСИГУРЯВАЩИТЕ СЕ ЛИЦА И БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ НА РАБОТА В ЧУЖБИНА

(приета с ПМС No 30 от 2000 г.; обн.,ДВ,бр.21 от 17 март 2000 г.; изм. и доп.,бр.83 от 2000 г.; Решение No 8525 на Върховния административен съд от 2000 г. - ДВ,бр.8 от 2001 г.; Решение No 3357 на Върховния административен съд от 2001 г. - ДВ,бр.52 от 8 юни 2001 г.; изм. и доп.,бр.19 от 19 февруари 2002 г.)

## Раздел I

### Обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица и на работещите без трудово правоотношение

**Чл.1. (1) (изм.,ДВ,бр.83 от 2000 г.)** Задължението за осигуряване за лицата по чл.4, ал.3, т.1-4 от Кодекса за задължително обществено осигуряване - еднолични търговци, съдружници в търговски дружества, собственици на ЕООД, земеделски производители, лица, упражняващи по регистрация свободна професия или занаятчийска дейност, възниква от деня на започване или възобновяване на трудовата дейност и продължава до нейното прекъсване или прекратяване. Тези лица са длъжни да се регистрират чрез подаване на декларация по утвърден от управителя на Националния осигурителен институт (НОИ) образец в териториалното поделение на НОИ в 7-дневен срок от започването на трудовата дейност.

**(2) (изм.,ДВ,бр.83 от 2000 г.)** Прекъсването, възобновяването или прекратяването на трудовата дейност се установяват с декларация, подадена до териториалното поделение на Националния осигурителен институт и подписана от осигурения в 7-дневен срок от настъпването на обстоятелството.

**(3) (изм.,ДВ,бр.19 от 2002 г.)** Видът на осигуряването се определя със заявление, което се подава от осигурения в териториалното поделение на НОИ в 7-дневен срок от започването или от възобновяването на трудовата дейност. Видът на осигуряването може да се променя със заявление, подадено до края на месеца, предхождащ месеца на промяната.

**(4)** За лица, упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност по регистрация, се считат тези, които упражняват професията или занаятчийската дейност:

**1.** на основание на предварителна регистрация, определена с нормативен акт - нотариуси, адвокати, експерт-счетоводители; лицензирани оценители, експерти към съда и прокуратурата и други;

**2.** като плащат патентен данък и не са еднолични търговци;

**3. (незаконосъобразна в частта за съдебните кандидати по чл.164, ал.3 от Закона за съдебната власт,Решение No 8525 от 2000 г. - ДВ,бр.8 от 2001 г.)**

като извършват професионална дейност на свой риск и за своя сметка - дейци на науката, културата, образованието, медицински специалисти, архитекти, икономисти, инженери, журналисти и други физически лица, упражняващи свободна професия, регистрирани с идентификационен код по БУЛСТАТ, извън тези по т.1 и 2; застрахователните агенти съгласно чл.44, ал.2 от Закона за застраховането и съдебните кандидати по чл.164, ал.3 от Закона за съдебната власт.

**(5) (нова,ДВ,бр.83 от 2000 г.)** Лицата, на които е отпусната пенсия, в случаите, когато упражняват дейностите по чл.4, ал.3, т.1, 2, 4 и 5 от Кодекса за задължително обществено осигуряване, се осигуряват по свое желание по предвидения с наредбата ред.

**(6) (нова,ДВ,бр.83 от 2000 г.)** За лицата по чл.1, ал.4, т.1 и 2, както и за онези самоосигуряващи се лица, за които нормативен акт не изисква регистрация с идентификационен код по БУЛСТАТ, при извършване на осигуряването се използва единният им граждански номер.

**Чл.2. (1) (изм.,ДВ,бр.83 от 2000 г.)** Едноличните търговци, земеделските производители и лицата, упражняващи свободна професия или занаятчийска дейност на основание на регистрация, внасят осигурителните вноски по сметка на съответното териториално поделение на НОИ, чрез което се извършват и осигурителните плащания.

**(2) (изм.,ДВ,бр.83 от 2000 г.)** Физическите лица - съдружници в търговски

дружества или собственици на ЕООД, се осигуряват чрез дружествата. Когато те са съдружници в няколко дружества и/или упражняват свободна професия или занаятчийска дейност, осигуряването върху избран осигурителен доход се извършва чрез едно от дружествата или, ако са еднолични търговци - за една от дейностите по избор на лицето.

**(3) (нова, ДВ, бр.83 от 2000 г.; изм., бр.19 от 2002 г.)** Окончателният размер на осигурителния доход на самоосигуряващите се лица се определя по данъчната декларация. Осигурителните вноски се внасят в размерите, определени за фонд "Пенсии" и за допълнително задължително пенсионно осигуряване най-късно в 30-дневен срок от датата на подаване на данъчната декларация, като се изчисляват помесечно върху разликата между избрания осигурителен доход и средномесечния осигурителен доход за периода, за който е упражнявана дейността през предходната календарна година, но не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната календарна година.

**(4) (нова, ДВ, бр.83 от 2000 г.; доп., бр.19 от 2002 г.)** Земеделските производители, регистрирани в регистрите към областните управления "Земеделие, гори и аграрна реформа" по Закона за подпомагане на земеделските производители и тютюнопроизводителите, регистрирани по Закона за тютюна и тютюневите изделия, могат да внесат дължимите осигурителни вноски до 31 март на годината, следваща календарната година, за която се отнасят, само ако извършват единствено земеделска дейност и се осигуряват само за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт. Когато тези лица подлежат на осигуряване и на друго основание, те дължат ежемесечно осигурителните вноски по съответния предвиден ред.

**(5) (нова, ДВ, бр.83 от 2000 г.; отм., Решение No 3357 на Върховния административен съд от 2001 г. - ДВ, бр.52 от 2001 г.)**

**Чл.3. (1)** Осигурителните вноски се внасят до 10-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят.

**(2)** Ако към 10-о число на месеца лицата се намират във временна неработоспособност, те могат да внесат осигурителните вноски до 10-о число на месеца, следващ месеца, през който е изтекъл срокът на неработоспособността.

**(3)** Осигурителни вноски не се внасят от лицата, осигурени по този раздел, по време на:

**1.** получаване на обезщетение за гледане на малко дете;

**2.** временна неработоспособност, когато е издаден болничен лист за гледане на болен член от семейството, който не подлежи на изплащане.

**(4) (нова, ДВ, бр.19 от 2002 г.)** Лицата, осигурени само за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт, дължат осигурителни вноски за периодите на временна неработоспособност или бременност и раждане.

**Чл.4. (изм., ДВ, бр.19 от 2002 г.)** Ако лицата по чл.4, ал.3, т.1, 2 и 4 от Кодекса за задължително обществено осигуряване работят по трудово правоотношение като осигурени за всички социални рискове, осигурителните вноски за дейността им като търговци или упражняващи свободна професия или занаятчийска дейност по регистрация се внасят върху избран осигурителен доход. Сборът от възнаграждението и осигурителния доход, върху които се внасят месечните осигурителни вноски, не може да бъде по-голям от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната календарна година.

**Чл.5. (1) (изм., ДВ, бр.19 от 2002 г.)** За лицата, работещи без трудово правоотношение, които са осигурени по трудов договор за всички социални рискове, осигурителните вноски се внасят върху сбора от сумите, получени по всички договори, като се приспадне трудовото възнаграждение, върху което са внесени или дължими осигурителни вноски. Сборът от възнагражденията, върху които се внасят месечните осигурителни вноски, не може да бъде по-висок от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната календарна година.

**(2) (изм., ДВ, бр.19 от 2002 г.)** За лицата, работещи по втори или по допълнителен трудов договор, осигурителните вноски се внасят върху сбора от сумите, получени по

всички договори, като се приспадне трудовото възнаграждение по основния договор, върху което са внесени или дължими осигурителни вноски. Сборът от възнагражденията, върху които се внасят месечните осигурителни вноски, не може да бъде по-висок от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната календарна година.

**(3) (нова, ДВ, бр.83 от 2000 г.)** Когато лицето е осигурено по чл.4, ал.1 от Кодекса за задължително обществено осигуряване и за същото време сключи втори или допълнителен трудов договор, независимо от продължителността и полученото възнаграждение, осигуряването е за всички осигурени социални рискове и по тези договори.

**(4) (нова, ДВ, бр.83 от 2000 г.; отм., бр.19 от 2002 г.)**

**Чл.6. (изм., ДВ, бр.83 от 2000 г.)** Осигурителните вноски за лицата, работещи без трудово правоотношение, се изчисляват и внасят върху възнаграждението по договора след приспадане на нормативно признатите разходи за дейността по чл.22, ал.1, т.1 от Закона за облагане доходите на физическите лица преди удържането на данъка по този закон, ако месечният размер на така намаленото възнаграждение или сборът от възнагражденията е равен или по-голям от една минимална работна заплата.

**Чл.7.** На лицата по чл.4, ал.3, т.1-5 от Кодекса за задължително обществено осигуряване и на наетите по трудов договор от физически лица, които не са еднолични търговци, се издават осигурителни книжки, в които се вписват осигурителният стаж, осигурителният доход, направените осигурителни вноски, изплатените парични обезщетения, помощи и месечни добавки за деца. Осигурителните книжки се заверяват от длъжностно лице на териториалното поделение на НОИ.

**Чл.8. (изм., ДВ, бр.19 от 2002 г.)** Паричните обезщетения, помощите, месечните добавки за деца, за лицата по чл.4, ал.3, т.1 и 4 от Кодекса за задължително обществено осигуряване, за едноличните търговци, които нямат банкова сметка и наети на работа лица, и за лицата, които се осигуряват чрез осигурителни каси, се изплащат след заверка на платежното искане за теглене на сумите от териториалното поделение на НОИ.

**Чл.9. (отм., ДВ, бр.83 от 2000 г.)**

**Чл.10.** За лицата, работещи без трудово правоотношение, които не получават възнаграждение всеки месец, осигурителните вноски се внасят авансово върху средномесечното възнаграждение по договора.

**Чл.11. (изм., ДВ, бр.19 от 2002 г.)**

**(1)** За лицата по чл.4, ал.3, т.1, 2 и 4 КЗОО при изплащане на възнаграждение за работа без трудово правоотношение осигурителни вноски не се внасят от възложителя на работата и не се удържат от възнаграждението.

**(2)** Лицата по ал.1 внасят осигурителни вноски върху доходите от работа без трудово правоотношение по реда на чл.6, ал.8 КЗОО.

**(3)** За лицата, работещи без трудово правоотношение, които са осигурени на друго основание по чл.4, ал. 1, 2 и 3 КЗОО, се дължат осигурителни вноски върху полученото възнаграждение независимо от неговия размер.

## **Раздел II**

### **Обществено осигуряване на лицата, изпратени на работа в чужбина**

**Чл.12. (изм., ДВ, бр.83 от 2000 г.)** Българските граждани, работещи в чужбина по трудови или служебни правоотношения с български осигурител, се осигуряват задължително по българското законодателство за всички осигурени социални рискове.

**Чл.13. (1) (доп., ДВ, бр.83 от 2000 г.; изм., бр.19 от 2002 г.)** Осигурителните вноски за работещите в чужбина по трудово правоотношение с български работодатели се внасят в съотношението по чл.6, ал.3, от Кодекса за задължително обществено осигуряване, а за работещите по служебни правоотношения са за сметка на държавния бюджет.

**(2)** Осигурителните вноски се внасят в бюджета на Държавното обществено осигуряване от изпращащата организация до 10-о число на всеки календарен месец, следващ месеца, за който се отнасят.

**(3) (нова, ДВ, бр.83 от 2000 г.; изм., бр.19 от 2002 г.)** Изпратените за участие в международни мисии по реда на Закона за Министерството на вътрешните работи

служители се осигуряват от работодателя в срока по ал.2 за времето, през което ползват неплатен отпуск, с осигурителни вноски за сметка на държавния бюджет в размера за фонд "Пенсии" върху минималния месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната календарна година за съответния период.

**(4) (нова,ДВ,бр.19 от 2002 г.)** Лицата по ал.3 могат да се осигуряват по свое желание и за своя сметка върху избран осигурителен доход между минималния и максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната календарна година. Осигуряването се извършва чрез работодателя.

**Чл.14. (изм.,ДВ,бр.83 от 2000 г.)** Осигурителните вноски за лицата се изчисляват върху левовата заплата и върху левовата равностойност на валутната заплата по курса на Българската народна банка към датата на плащането, но върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната календарна година.

**Чл.15. (изм.,ДВ,бр.83 от 2000 г.)** Когато осигуреният ползва отпуск за временна неработоспособност в чужбина, работодателят изплаща на осигурения равностойността на паричното обезщетение във валутата, в която се изплаща възнаграждението.

**Чл.16. (нов,ДВ,бр.83 от 2000 г.; изм.,бр.19 от 2002 г.)** Лицата, изпратени на работа в чужбина от български посредник, могат да се осигуряват за своя сметка, като писмено декларират пред изпращащия посредник, който действа като осигурител за лицето, желанието да се осигуряват за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт върху избран осигурителен доход между минималния и максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната календарна година. На осигурените лица, за които са внесени осигурителните вноски, се издава осигурителна книжка чрез осигурителя.

#### **Преходни и заключителни разпоредби**

**§ 1.** Лицата, които са се осигурявали чрез българска организация - посредник за изпращане на работа в чужбина, могат да внасят осигурителни вноски до 1 януари 2001 г. по реда на отменения раздел IV от Наредбата за трудовите и осигурителните отношения на българските граждани, изпратени на работа в чужбина от български работодатели, приета с Постановление No 162 на Министерския съвет от 1992 г. (обн.,ДВ,бр.70 от 1992 г.; изм.,бр.25 и 85 от 1993 г., бр.100 от 1994 г. и бр. 154 от 1998 г.).

**§ 2. (изм.,ДВ,бр.83 от 2000 г., бр.19 от 2002 г.)** Наредбата се приема на основание чл.4, ал.7 от Кодекса за задължително обществено осигуряване и влиза в сила от 1 януари 2000 г.

**§ 3.** Контролът по изпълнението на наредбата се възлага на Националния осигурителен институт.